

Nro. 41.

A' FELS. R. CSASZARNAK ÉS A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.

*Költ Bétsben, Pénteken Majusnak 22-ik napján
1801-ik esztendőben.*

Konstantzinápoly, 12. Apr.

Azon tudósítások szerént, a' mellyeket az itt lévő Anglus Követ leg ujjabban vett Egyiptomból, az *Aboukiri* Frantzia örző sereg, 600 emberekből állott. Mártzius' 20-dikánn már Török zászló lobogott ezen varnak bástyáinn. Az *Abercrombie'* fiának az égyik lábát el vitte egy ágyugolyóbis. A' *Sir Sidney Smith'* egyik vállán pedig egy puskagolyóbis ment keresztül. A' Frantziák' vezztése, 3000 ember; az Anglusoké pedig ennek éppen fele, az az, 1500.

(Némely levelek, a' mellyek a' *Levantei* szigetekről *Triestbe*, és onnét *Posonba* érkeztek, azt írják, hogy ezen 21-ik Mártziusi véres ütközet-

ben, *Abercrombie* Anglus fő vezér maga is személyesen vitézkedett volna: és noha olyan sebet kapott, hogy ötet a' miatt egy hideglelés és szájának öfzse tsatlodása, az életből nem sokára kivégezték is, tsakugyan fő vezérré nevezte *Hondchynson* Generálit még halála előtt maga helyébe).

London, Május 2-dikán.

A' Frantziáknak Egyiptomban való megvertetésekről, így irt a' *Sun* nevü Ujjlág: — A' tegnap el-terjedett hír, hogy a' Frantziák megvertettek volna Egyiptomban, vagy hogy már magokat kapitulatzióval fel is adták volna, közönségesen hitelefül itten. A' dolgot, Nápolyi volt Anglus Konzúl *Locke*, és az Ausztriai seregnél Volontér fővel szolgált Anglus Májor *Keir*, tették hitelessé. Az első, a' Frantzia seregeknek Nápolyba való bé-nyomulások után, a' Nápolyi udvarnál magát nem látván szükségesnek, és útját Párisonn keresztül London felé folytatván, a' mult Aprilis' 24-dikénn a' Párisban lévő Prussus Ministernél *Luchésininél* ebédelt, és ezen Ministertől hallotta, hogy Egyiptomban egy nagy ütközet esvén, *Menou* Frantzia fő vezér foglagra esett legyen. Ezen két Urak, *Locke* és *Keir*, 25 dikben indultak el ezen hírel Párisból, és azt leg előbb is *Hawkesbury* Minister Urnál beszélették el, 's úgy ment a' hír Londonban tovább tovább, a' Minister által a' Hertzeghez, 's magához a' Királyhoz is. Egész London minden külfö várossaival együtt tsak nem magán kívül ragadtatott az öröm által. Májor *Keir* tsak nem egészen kétségen kívül valóvá tette a' hírt, azt erőltitvén, hogy ő Párisban magától *Talleyrand* külső Ministertől hallotta azt. Még az is hozzá adódott a' hír hitelességihez, hogy *Otto* hazafi is éppen ezen tudósításokat vette volna Párisból. Májor *Keir* azt

is mondotta, hogy meg-értvén az Első Konzúl ezen Egyiptomi rosz hírt, így kialtott fel megsomorodva; *Már hát nints egyéb hátra, hanem egyenesen Angliába kell egy jó forma próbát tennünk!* — Egész estvég meg maradtak, így szoll a' *Sun*, a' *Londoniak* ezen örvendetes elragatásban: hanem még azon éjjel jobban meg kezdtek elméjekben forgatni a' dolgot; és sok nehézléget kezdettek találni az egyéb aránt győzelmű hírekben. — Valyon, ugymond, ha az Anglusok leg jobb tisztjeiket és 1000 embereiket leg előbb mingyár el vesztették, miként vélhetni a' *Menou'* meg verettetését és kapitulálását?

Páris, Május' 7 dikénn.

Egy *Bordeaux* béli Ujjlág írja, hogy az Északi Amerikai Respublika' kikötőhelyeiben, az Anglus hajók le-áristáltatódtak légyen.

Ugy lehet észre venni, hogy a' Frantzia Generálisok erőssen vágnak lakni Páris' környékire. Nem rég irtuk, hogy *Lecourbe* ott vett légyen magának egy szép jószágot. Most azt olvassuk, hogy egy idő óta *Massena* is ott él tsendességben; és *Augereau* is ott vett közelébről 45 ezer Livránn egy jószágotskát.

Véghetetlen hadi készülétek szemléltetnek a' Frantzia kikötőhelyekben. Minden kereskedő és prédáló hajók az Országglószék' szolgálatjára foglaltattak el. A' partok, fegyveres nép által fedeztetnek. Minden környülállások azt mutatják, hogy a' Frantzia seregek egy nagy expeditziót akarnak próbálni valahol.

A' hadi munkát már el kezdték a' Spanyol seregek Portugallia ellen. *Monnet* Generál így tudósította *Leclerc* Generált, *Burgos* várossából Apr 28-dikánn: — „Elöljáró tsoportunk ez előtt két nappal ide *Burgos*hoz meg érkezett. Az útunkban mindenütt igen jó szívvel láttak bennünket;

katonáinknak jó szállásokat adtak; a' magazinumok két hónapi eledellel vannak meg töltve; az élet igen jó; a' múlt vasárnap mise alatt, a' mi katona muzsikussaink tették a' szolgálatot, a' mely által egészen megnyertük a' népnek irántunk való jó hajlandóságát, és egyszerre mind elfoglaltuk azon bal vélekedését, a' melyet ő benne felöllünk gerjesztettének volt. A' *Toskánai Király* itt fog hólnap kereftül útozni, a' midőn én minden méltóságához illő tisztelettel fogom ötet fogadni. A' Spanyol tábor már a' Portugallus határnál fekszik, és a' szélső posztjai már el fogtak egy kitsiny öszfzetsapás' alkalmatosságával néhány száz Portugallus katonákat.

Az *Orosz Követ Gróf Kalitschew* minden Párisi ritkafágokat és mesterlégek' műhelyeit öszsze járván, el ment a' pénzverő házba is, a' hol minden munkálkodás' módját szemesen meg vizsgálván, és minden környülállásokat ki tudakolván, időt töltött ott. A' munkások ezen idő alatt a' Követ Ur' szemei előtt nagy sietséggel készítettek egy emlékeztető pénzt, a' melynek egyik oldalán a' Frantzia Republikának dicsőségét és állandóságát ábrázoló jelek szemléltettek, a' más oldalán pedig ezen irások olvastattak Frantzia nyelven: *Első Sándor, Orosz Császár. Békeesség és Barátság, ő közte, s a' Frantzia Republika között, Májusban, 1801 ben.* A' pénz az után a' Követ Urnak ajándékozott.

Meg szollalt már ma (Május' 7-dikénn) a' *Párisi Officiális Moniteur* is, az Egyiptomi sok hirekre: — „Hogy a' közönlég' nyughatatlankodásának, *ugymond*, eleget tegyünk, reánk biztatott annak ki-hirdetése, hogy az Országlószék, az *Osirisnek* meg-erkezésétől fogva (melyről már rég irtunk) semmi ujjabb hírt nem vett Egyiptomból; melyre nézve a' közönlég' telyességgel ne adjon semmi hitelt azoknak a' hireknek, a'

melyek az Egyiptomi Frantzia seregnek megverettetéséről az Anglus levelekben még eddig kihírdették. — (Meg lehet jegyezni, hogy még eddig a' egyik Mártziusi Egyiptomi véres ütközetéről, *Londonban* is nem az Udvari Ujjság, hanem csak egyéb közönséges levelek írtak).

A' *Héza oltalmazója* nevű, csak *felignyire* *Officiális* Párisi Ujjság, így írt ugyantfak 7-dikben: — „Igen erőssen reánk bízták, hogy mondjunk ellene annak a' hírnek, a' mi a' *Sun* nevű Anglus ujjságban *Luchesini* Urról olvastatott (hogy t. i. a' feljebb említett *Locke*, ő tőlle vitte volna által a' Frantziáknak Egyiptomban lett megverettetésekéről szolló hírt Párisból Londonba); és ezt mi, ezen Urnak nem csak engedelmeből, hanem önnön egyenes kívánfága szerént, hirdettyük ki mostan.“

A' Frantzia levelek ilyen öszszehasonlítottak Pál Császárnak, és édes anyának *Katalin* Császárnénak halálok között: A' Császárné akkor múlt-ki a' világból, midőn a' Frantzia ország ellen való szövetséget Angliával aláírta; Pál Császár pedig, midőn az Anglia ellen való szövetséget Frantzia országgal meg-erősfítette volna.

Pétersburg, 20. Apr.

Az Aprilis' 13-dikánn ki-jött nevezetes és a' mostan uralkodó Sándor Császár' jóltévőségét bizonyító F. Rendelések között, némelyek, a' magok egész valóságok szerént fordítottva, s' képpen vannak.

Leg első az, melyben a' Nemességnek az ő egy időtől fogva meg bántódott jursai vizsgálata adtatnak. — „Mi, Isten kegyelmességéből *I. Sándor &c.* A' nevezetes tselekedetek, *ugymond*, minden Századokban és minde n népeknél, tiszteletnek je-

gyeivel és másokfelett való jusokkal különböztetődtek meg. Az ezek által nyert dicsőség és személyes tisztelet, az embernek halálával együtt el nem enyészvén, a' véghez vitt köz hasznú dolgoknak emlékezetivel egyetemben, a' maradékokra által plántáltatott: és a' dicsőség' tüze (lelke), egyik emberi nemzetről a' másokra által menvén, egyszerismind annak a' közönséges tiszteletnek jegyeit is, mellyel az emberek az ilyen nevezetes tselekedetű embereknek neveikhez viseltettek, 's egyszerismind azt a' kötelességet is, hogy ezen tiszteletet tovább is fenn tartani, és ujjabb virtusoknak gyakorlása által öregbíteni kelljen, magával által hozta. Minthogy ily módon, a' tisztelet és a' mások felett való jus, örökké váltak: meg gyökeresültek azon ismértesebb familiákban, a' mellyek az után a' népnek váltogatottabb részét formáltak, és az Ura'kodó Széknek batorságos oszlopúl szolgáltak. Ilyen módon vették minden nemes Famíliák a' magok eredeteket.

„Az egész világ előtt tudva vagyon, hogy az Orosz Nemesség, valamint a' háboruban ugy a' békeességben, a' szározonn ugy mint a' tengerekenn, a' leg régibb időktől fogva egész a' mi időnkig, mi némű nevezetes és jeles tselekedetek által különböztette légyen meg magát. Megszünés nélkül a' tisztesség' és a' valóságos megvilagosodás' útján járván: mindenütt dicsőféggel fedezte magát, a' hol csak az ő Monarchájának parantsolatai és az országnak java, az ő tehetségeinek útát mutattanak. A' hűségnek és vitézégnek lelke, a' mely örökké ezen Nemességben lakott, az ő polgártársaiba hozzá való tiszteletet, ellenségeibe tölle való félelmet, idegen szövetségeseibe pedig nagy bizodalmat öntött.

„A' mi Istenben el-nyúgodott Monarcháink és Öseink, a' jó születésű Nemesség' érdemeihez viseltető háládatosságból, különb különb Rende-

deléseik által, ő nékiek külömb-külobmb féle jusokat, ajándékokat (honoráriumokat), és prerogatívákat adtak. A' mi mindenek felett szerezett, dicsőfféges, és örök emlékezetü Nagy Anyánk *Második Katalin Császárné*, a' maga tulajdon böltsellége által vezéreltetvén, ezen jusokat, a' magok egész erejekben, valóságokban, és kiterjedésekben, egy 1785-dik elztedőben kiadott *Diploma* által meg határozta, és az egész világ előtt örökre meg erőffítette.

„Minthogy mi el tökellettük magunkban azt, hogy mindenekben az ő nyomdokait kövessük, és a' Nemességnek igaffágos, szentséges, és megsértődhetetlen vólta felől, tökéletesen meggyözödve vagyunk: ehez képpett első kötelességünk ké tettük, hogy azt ezen Rendelésünk által forma szereznt meg erőffítsük, helyre állítsuk, bátorságba helyheztessük; a' midön is hat, a' Nemesség' Diplomájában lévő minden jusokat és prerogatívákat meg erőffítvén, helyre állítván, és Császári szavunk által mind a' magunk mind pedig Koronánk' Örökösének nevében, bátorságba helyheztetvén, és ellenben mindent, a' mik tsak az ő erejének meg gyengítésére, a' környülállások és idő fordulása miatt, meg engedettek vagy rendeltettek vólt, meg változtatván, semmivé tévén, és el fordítván, parancsoljuk minden hűséges jobbágyainknak, hogy ezen Rendelésünket, mint országunknak egy ősi és meg változhatatlan törvéennyét ugy tartsák.

„Ellenben meg gyözödöttek más felől vagyunk arról is, hogy a' jó születesü Orosz Nemesség is őseinek nyomdokait fogja követni, és a' hűség, buzgóság, és betsület által vezéreltetvén, minden időben elő fegelleni törekedik azon kívánságunkat, hogy az Orosz birodalmat a' boldogságnak és hatalomnak arra a' poltzára emelheffük, a' melyet a' Mindenható, annak határozott.

„Költ Sz. Pétersburghan, Aprilis' 2-dikánn,

Kristus Urunknak 1801-dik, és országlásunknak I-ső esztendejében — „

„ Sándor.

A' 2 dik Rendelésben a' Városiak' *privilegiu-
maik* és jussaik adódnak vissza és erősfittetnek meg: — „Az Országlással együtt magunkra vá-
lott gondok között szükségesnek tartjuk, így szoll
ő Felsége, a' kereskedés' és mesterségek' állapot-
jára is figyelmetességgel lenni, mint a' melyek
egy birodalom' boldogságának és erejének leg
fontosabb ágait teszik. Hogy ezek mozdulhatat-
lan fundamentomra helyheztesdjenek, és az ő
virágzásoknak akadály nélkül való utak nyittód-
janak, a' mi ditsőséges emlékezetü Nagy Anyánk
a' nagy Katalin Császárné, szükségesnek találta
volt, az ezekkel foglalatostkodó Rendeknek, bi-
zonyos oltalmat rendelni, és ezt bizonyos jusok
és prérogatívák által bátorságba helyheztesetni:
de a' melyek az ólta sok részben változást szen-
vedtenek, és meg-gyengítették. Minthogy pedig
mi, a' mi igen szeretett Nagy Anyánknek nagy
czélozásaiban egygyet értünk, 's az ő Rendelé-
seit szenttül meg tartani el-tökélttük, 's a' felől
meg-győzöttetve vagyunk, hogy a' mesterségek
és kereskedés' nemei, változhatatlan jusok és
prérogatívák nélkül, virágzó állapotra nem jut-
hatnak: jónak találtuk, a' Városoknak adattatva
lévő Diplomát egész szélesége és valósága sze-
rént meg-erősfíteni, helyre állítani, &c.

A' 3-dik Rendelésben így szoll ő Cs. Felsé-
ge: — „Azon mások felett való jussaink között,
a' mellyekkel bennünket a' Mindenhatónak gond-
viselése fel-ruhazott, leg kedvesebb a' mi szivünk-
nek az a' hatalom, a' mely szerént, tévedésből,
örtenetből, vagy rossz példák miatt bünbe esett
'jobbágyainkat fel oldozhatjuk, vagy büntetéseit
ket meg-könnyebbithettyük. A' nélkül, hogy a'

törvényeknek közönséges erejét meggyengítenők, csak azoknak következésit (a' büntetést) akarjuk ez úttal enyhíteni: reménlvén, hogy ezen jószágunk a' bűnösöknek megjobbulásokra fog szolgálni, és őket azon egyenes útra, a' melyről eltértenek, ismét vissza fogja téríteni. Parantsóljuk tehát: — 1)ször; hogy minden tisztek és minden rendü személyek, a' kik oly bűnökér, a' melyek nem fontosok, az az, nem gyilkosságban, ragadozásban, vagy uzforázásban állanak, és a' kik még mind ez mái napig ítélő szék előtt és vizsgáltság alatt vagynak, fel szabadittasának — 2)ször, hogy az olyan bűnösök, a' kik halálra ítéltettek, és még a' tömletekben vannak, munkára küldetessenek; az olyanok pedig, a' kik testi büntetéssel idegen lakó helyre vagy munkárárendeltettek, csak idegen lakó helyre küldetessenek büntetés nélkül — 3)ször; hogy minden nekünk tartozó adosságok, ezer Rubelig, engedessenek el. Midőn mi, a' mi jobbágyainkhoz mind ezekkel a' kegyelmességekkel viseltetünk, azt kívánnyuk, hogy ők ezen jótéteményekben, tsupántsak az általunk munkálkodó Isteni jósgot ismérjék-meg."

A' 4-dik Rendelés: — „A' Századok béli szokások és az el tölt idők béli különös környülállások, arra indították volt a' Monarchákat a' mi Öseinket, hogy az egyéb, ideig tartó Rendelések között, egy *Titkos nyomozó Cancelláriát* is állítsanak fel, a' mely is, bizonyos nevezetek alatt és fundamentomok szerént, egész a' mi leg kedvesebb Nagy Anyánkig Katalin Császárnéig fenn állott. Minthogy pedig ő, ezt az Itélőszék' nemét az Orofz birodalom béli országlás' módjához nem alkalmatosnak, és tulajdon princzipiumival is felette ellenkezőnek lenni találta: erre nézve azt egy Rendelés által, 1762-ben, forma szerént eltörölte, és semmivé tette. Ily módon

már ki törődött vala ezen Cancelláriának a' néve a' törvények' laistromából : midőn azonközben azután, némely környülállásoknak megfontoltatódások után, tsakugyan szükfézesnek találtatott az, hogy ez a' Cancellaria, *Titkos Expeditió*nak nevezete alatt, de, princzipiumjainak lehető mérékletségével, és a' Felségnek minden dolgokba való szemes bétékintése mellett, tovább is fenn-maradjon. Minthogy pedig egy részről meg mütatta az idő azt, hogy az ember' princzipiumai, tulajdon természetük szerént változandók, és hogy őket a' visszaélésektől tsak a' törvények tartoztathatják meg; más részről pedig kételkedésenn kívül helyheztetett dolog az, hogy egy jól elrendeltetett országban, minden féle bűnösöknek tsak a' közönléges törvények' ereje által kellefsék meg-fogattatni, meg itéltetni, és meg büntettetni: ezekre nézve jónak találtuk ezen Titkos Expeditiónak nem tsak a' nevit, hanem magát is egészen minden foglalatoságaival együtt, örökre eltörleni. Parantsóljuk tehát, hogy mind azok a' *processusok*, a' melyek most ezen Itélőszék előtt lenni találtak, az örökké való felejtékenység' könyvébe irattassanak, ez után pedig minden e' félek, a' Senátusban és mind azok előtt az Itélőszékek előtt follyanak, a' hol egyéb bűnök meg-itéltetni szoktak, &c.

Az 5-dik Császári Rendelés, a' szántóvető népet illeti. Ebben így nyilatkoztatja ki magát ez a' jó szívu hatalmas Császár: —

„Minthogy mi, minden rendü hűséges jobbágyaink iránt izorgalmatoskodunk, és tudjuk azt, hogy a' falusi lakólok, mely tiszteletesek és buzditásra méltók légyenek egy ország' ereje' *massájának* nevelésére: jónak találtuk ezekre is figyelmetefiségünket fordítani, és őket Császári szavunk által bizonyosokká tenni a' felől, hogy fontos és az országot különösen illető ok nélkül, a' rajtok

fekvő adót neveltetni telyességgel meg nem engedjük: sőt azon fogunk lenni, hogy azon adók' nemeit is, a' mellyek már rajtok fekülznek, ugyaníztethessük el, hogy könnyebben ellehessen hordozni; a' mely végre nékiek a' kereskedésre ujj eszközöket, és házi foglalatosságaikra ujj könnyebbségeket adunk kezeikbe, u. m: — 1)ször; Minden tudja, hogy a' kereskedésnek meg-ízakadása, és az Orofz portékák' tengerenn való kivitetődésinek meg gátolása által az emberek' szükség felett való vagyonyaiknak el-adhatása is meg-gátoltatik, és élelem béli eszközeik rövidféget szenvednek: erre nézve, a' kereskedés minden kúfejeinek meg-nyitására és telyes folyamatjának meg-ízadítására, minden egyéb czélozás nélkül kivált képpen tsak ez a' gondolat kényszerített bennünket, hogy az abból ízármozó boldogfárat minden rendű lakosokra kiterjeszthessük, különösen pedig a' ízántóvetőket a' ízorgalmatosságra felferkenthesük — 2)ször; A' mezei termésekre vetődő nagy vámok, azoknak belső betfit le szállítanak, és a' Kintstárnak abból vélt jövedelmit, a' ízántóvetőre háromlandó adóvá változtatnák: erre nézve meg parantsóltuk, hogy a' vámok az ő régi mennyiségekben maradjanak, hogy ez ízerént a' ízántóvető a' maga fárodfágos munkájának illendő jutalmát vehesse — 3)ször; Tudva nagyon előttünk, hogy az erdők' ujjontani igazgatásának módja, a' jó ígyekezet mellett is némely vízfízaélésekre, és a' falusiaknak el nyomattatásokra ízolgáltatott alkalmatosságot: erre nézve meg parantsóltuk az Admirálitásnak (a' tengeri dolgokra ügyelő Cancellariának) hogy olyan íntézeteket tegyen, hogy az olyan faluk, a' mellyeknek érdelyek nagyon, azokat, a' hajóépítésre alkalmasokonn kívül, nem tsak házi ízükségeikre egész ízabadsággal bírassák, hanem, a' ízükség felett valót, el is adhassák, ugy mindazonáltal, hogy a' Kerületek' igazgatói vigyazzanak, hogy

a' szerfelett való erdővágás által, a' faluk önnön magoknak is ne hogy kárt tegyenek; melyre nézve az erdők bizonyos nyílakra fel-osztódván, csak bizonyos nyílaknak le-vágattatása légyen mindenkór szabad, &c.

Ezek a' Rendelések, mind a' Császár jelenlétében olvastattak fel Apr. 13-dikánn az Igazgató Senátusban.

Utolsó Jegyzések.

„A' Londoni *Morning Chronicle* nevű Ujjság így írt Május 4 dikénn: — „Végezetre a' sok félig Officiális tudósítások után, ki-adódnak tegnap egy rendkívül való Udv. Ujjságban néhány Officiális levelek, a' mellyek Egyiptomból jöttek. Sajnáljuk, hogy az utólsók szerént véghetetlenül kissébbeknek találjuk azon nyereségeinket, a' mellyeknek az elsőbbségek hofzszas le-irásaikat olvastuk volt. A' többek között a' *Konstántzinápolyi* Követünknek Lord *Elginnek* leveléből az jön ki, hogy a' 21-dik Mártziusi verekedés *Abercrombie* és *Menou* között, nem volt nagy következésü. *Menou*, csak két ezer lovasággal repült volt elő *Cairó* mellől *Alexandria* mellé; még ekkór csak az *Alexandriai* gyalog őrző sereget vette volt maga mellé, és e' képpen viaskodott-meg az *Anglus* sereggel; a' tizenegy ezer fejből álló gyalogság, még ekkór nem érkezett volt el *Cairó* mellől a' *Menou*' segítségére. A' tsatázás is nem *Rhamaniè*, hanem *Alexandria* mellett esett; és maga *Menou* ütött az *Abercrombie*' seregire, nem pedig, mint iródott, ez, az amazéra. A' *Keith*' és *Abercrombie*' leveleik, most is csak Mártzius' 16-dikáig terjednek.“

Guernsey szigetéről nem egy rend béli tudósítást vett már az Admirális, hogy a' Frantzia partokról nagy erővel által ütni készül oda egy ellenséges sereg; melyre nézve ujjabban néhány

Anglus hajók küldödtek el ezen szigetnek védelmezésire. — Valami 130 ezer emberre számlálják azt a' Frantzia fegyveres erőt, a' mely a' Napnyúgoti Frantzia partokon egy idő óta Anglia ellen öfzfe gyülekezett.

Magyar Ország.

Keszthely, 14-ik Majus.

Barátom Magyar Kurir!

Már eléggé, fárosztottad magadat a' kegyetlen mavors által, az emberi nemzetre ki terjesztett szereptsétlenfégeknek, napról napra való hirdásával, 's eléggé gyönyörködtetted, a' változó környülállásoknak ki menetelét kívántsilággal várokozókat; ha ugyan gyönyörűséggel érezhetett akkor valaki, midön ezer meg ezet ember társainak kínos halálokról hirt halhatott: most már ezek valamennyire, (kivált reánk nézve tökéletellen) 13 esztendőök után, meg szülvén, reménylhetem, hogy a' szelidebb Istenségektől sem tagadod meg, egy kevés fárodságot, mellyet ököled tisztelet gyanánt fogadnak; 's bé iktatod heti irásodba levelemet, mely talán hazánkbeliek közül némellyeket, fog interessálni.

Alkalmatoságom adódván ezen Insurrectiönale Juristitium alatt, Gróf *Festetics György* Ur ö N,ga által még 1797 eszt. *Georgicon* név alatt fel állittatott, Gazdaságbéli Institutumat, több heteki itt mulatásom után, bellöképpen is meg vizsgálni, tapasztalásaimat közlöm véled, hogy öled halja hazám, tudván azt, hogy ezen közönséges haszonra czélozó Institutumnak, tsak ily rövid leirása is esmeretlen szokak előtt. — —

Most vagyon ezen Institutumnak három Professora; Az *első* a' Gazdaságbéli Tudománynak, mely Magyarúl adódik elől egy órán napjába (jövendőben hozzá járúl a' Statistica is, a' mennyire tudniillik a' Gazdaságot tárgyozza) — Tanítója,

és egyszersmind a' Gazdaságot is Kormányózzá, a' Grófi Directiótól vett' Instructiók szerént, melybe ha valamit változtatni, vagy új hasznos dolgot bé hozni, jónak itél, írásba küldi bé projectumát, 's ugyan abba jön ki reá a' felelet is. *Második* a' Matheos Professor, ki ennek minden részeit, különösen az Architecturæ Civilist és rajzolást tanítja napjában 3 óráig; hozzá járúl most az Ars Rationaria is (scu Syntematicum rationes reddendi & easdem desumendi juxta Normam tam Cameralem, quam & Librum dupplicem (Doppelte Buchhaltung). — *Az harmadik* Professor tanítja a' Technológiát, és a' belfő Fő Practicanfoknak az Urbariumot, az Uradalombéli Tiszteknek ki adni szokott Instructióval egygyütt, napjában két óráig. Jövő esztendőben léfzen egy *negyedik* Professor is, ki a' Physicat a' mennyire az Oeconomiára bé folyása vagyon, a' Természettudományából, a' Botanicat, Mineralogiat, és Veterináriát fogja tanítani. — Ezek a' tudományok deák nyelven folytattatnak ugyan; mindazonáltal reménylhetni, hogy a' Gróf a' Magyar Litteraturának oly nagy kedvellője, és hathatos előmozdítója lévén, ezek közül még némelyeket (p. o. Technológiát, Ars rationáriát' s. a. t.) Magyarul fogja tanitattni. — Ezekből az idegen Practicanfok tetfzések szerént valószthatnak magoknak tudományokat; az Urafág részéről lévők pedig, kik most haton vagynak, három esztendő-kig végezvén Curfusokat, ugyan ennyi részre vagynak azok, köztök el oíztva. — Tartatnak a' most említett 6 Fő Practicanfokon kívül, még 12 All-Practicanfok is, 60 forint esztendei fizetéssel, kik mind fiatal paraszt gyermekek, az írásra, olvasásra, számvetésre, Katekismusra, és a' Plefzmezei Kalendáriumára, két fő Practicanfok által tanittatnak; ezekből hat esztendő el folyása után léfznek Gazdák, az Urafág Tisztjei mellett, Pajta és Hegy Mesterek s. a. t.

Rendelt Ő N. ga a' *Georgicon* Számára 48 hold földet belső kerteknek, mely mindjárt az Institutum mellett fekszik, ebben vagy on egy nagy és szép méh háza is, Kristól ajánlott kasokkal, — ezt követi 200 holdból álló külső szántó föld, ugyan annyi hold réttel. Reánk jövő őszszel fog még hozzá jönni, mint egy 20 hold szőlő, és vagy 100 holdból álló erdő is. Van az Institutumnak ezekhez meg kívántató 18 darab jármás ökre, két lóval együtt, 12 darabból álló Sweitzeriája, valamint Boularderiája is.

Semmi költőjét sem sajnálja a' Gróf, semmi fáradtságát, tsak hogy ezen Nagy plánumat tökéletességre hajlhassa. Ezekbe a' napokba hozatta ide Mazzucato Urat is, (ki az Ő Budai Felyem Fabricának Inspector) a' felyem bogaraknak, az ő vigyázása alatt való tenyésztetésire, és egyéb, azok közül lévő dolgoknak véghez vite lére. — Tsak egynéhány esztendő kell ezen Institutumnak virágzásba való hozására: ha ez tökéletességre mehet, ugy ez lesz egy a' leg főbb tselekedetei közül Gróf *Festetics Györgynek*, mely az ő nevét kedves emlékezetbe fogja tartani a' maradéknál. — Már ez a' Város is érzi *Georgiconunk'* hasznos voltát, e' tartja nagyobb részént ötöt zöldséggel, téjjel, téjfellet, turóval, tojással 's egyéb szükséges eledelokkal: 's mennyi bé folyása nem lehet még jövendőbe az Ország' boldogságára is? Erzi ezt a' Gróf, azért igyekezik oly nagyon széljának elérésére. Nagyobb részét a' napnak kedves *Georgiconjában* tölti, itt találja a' természet' hasznos kellemetességei között, valóságos gyönyörűségét. Vajha többen is követnék nagy jószágú Mánáffaink közül dítferetes példáját!! melyre önnön javok Szeretete is ösztönözhetné őket, bé töltvén az ily Oskolába felnevelt emberekkel gazdaságbéli tisztségeiket. — Már tökéletes tsendességünk lévén, reménylhetjük, hogy az Ország is fogja segiteni 's elő mozdítani Te.

Schedik Urnak hazája boldogfágára tzelező fok törekedéseit!!!

Most tizen öt Fő Practicanfok vagynak itten, mind meg érett eszű ifjak, kik mondhatom, ide tett utjokból minnyájan hafzonnal fognak visszfa térni. Én szivemből is javaslom akármely élet nemére készülő ifjaknak, hogy ha időt vehetnek magoknak el ne mullassák ezen Institutumnak meg szemlélését, nem fogják meg banni tanatsombé töltését. Ha egész esztendeig nem, leg alább Mártiustól fogva Septemberig vagy Octoberig itt mulathatnának, ha tudniillik, igyekezetek által a' theoriába lévő hátra maradásokat ki potolnák. Ezekben a' holnapokban láthatnák, in praxi e' föld mívelésnek minden részeit 's modjait, a' termesztvények' mindenféle nemeiknek vetéseket, ültetéseket, egyéb munkáltatásokat 's le takarításokat, mellyek a' leg nagyobb szorgalommal és a' leg szebb rendel vitettetnek véghez. — A' Curfus külömben November első napján kezdődven, tart Septemberig. — —

Ezekbe a' napokba utazott itt keresztül Gróf *Majlath József* Ur Ö Exc. ja, kit Ö Felsége telyes hatalmu Commissariusának méltoztatott ki nevezni az Olasz Országai birtokaiban; egynehány órákig itt mulatván, Ö Exc. ja, meg nézte a' Georgicont is, telyes örömet és tétfzését találta benne. Majd minden nap vagynak látogatoji ezen Institutumnak, mindenféle Rangból és Nemből, 's valamennyien meg elegendéssel vagynak eránta: de hogy is ne? mellyik Ország ditsekedketik ezzel? kivált ha tökéletességre mehet.

A' körül belől levő környéken meg lehető állapotba vagynak az vetések; hanem a' szölök igen fokot szenvedtek, az Aprilisi utobbi nagy derék 's hideg éjtzakák miatt.